

L'objectiu d'aquestes pàgines és fer un recull de la vida i l'obra de quatre generacions d'artistes catalans de la mateixa família. Resulta, però, que jo, l'autor d'aquest llibre, no sóc ni crític ni historiador de l'art. Així doncs, vull explicar al lector els motius que m'han portat a mi —un profà, podríem dir-ne— a escriure sobre aquesta família d'artistes. Bàsicament, diria que en tinc tres. Per començar, sempre m'ha agradat l'art i vaig a visitar museus i galeries d'exposicions tant com puc; a més, sóc un bon lector de catàlegs i biografies d'artistes —i en tinc un bon grapat a casa meva. Un altre motiu és que durant tota la meva extensa vida professional sempre m'ha interessat el que han significat les cultures petites a Europa —l'holandesa, la txeca o l'hongaresa, per exemple—, i molt especialment la catalana, ja que visc a Catalunya i conec la seva llengua.

El tercer motiu és una mera coincidència d'amistat personal. Joan Vila-Grau, la seva esposa i els seus fills són amics meus des de fa vint anys; a més, vaig conèixer Antoni Vila Arrufat, el pare de Joan, els darrers anys de la seva vida. La casa del carrer Ganduxer i la casa pairal de Sant Sebastià de Montmajor eren plenes de pintures, escultures i vitralls. No obstant això, ni Vila Arrufat ni Vila-Grau no van derivar mai les nostres converses cap al seu treball professional. Ben al contrari, sempre parlàvem de temes generals, com ara persones que coneixíem, política, concerts, pel·lícules, paisatges meravellosos o llocs per on caminar. Sabia que aquests senyors eren artistes; mai, però, van centrar l'atenció en ells mateixos o les seves obres. D'altra banda, i fins cap a l'any 1998, vaig estar enfeinat amb altres projectes de llibres que no tenien cap relació amb Catalunya ni amb el món de l'art.

Quan vaig a Sant Sebastià de Montmajor, una de les coses que faig més sovint i que més m'agrada fer és seure hores i hores al mirador —un petit racó ombrívol a uns cinquanta metres de la casa—, amb una vista meravellosa del poblet, dels pocs camps conreats i de la serralada al fons, amb les poderoses ombres, fosques i bellugadisses, que projecten els boscos i les formacions rocoses. A poc a poc, i malgrat la modèstia dels meus amfitrions, em vaig adonar de la importància que tenien aquesta casa i el seu entorn per a quatre generacions dels Vila, i em vaig familiaritzar amb la gran quantitat de pintures, apunts i gravats d'aquest paisatge fets per Joan Vila Cinca i Antoni Vila Arrufat. Partint del contingut de les nostres converses i de les visites a algunes exposicions, em vaig adonar de la preocupació d'aquests artistes per la cultura i la política a Catalunya, i que tots reflexionaven seriosament sobre la relació entre art i públic, sobre el paper de l'art en l'educació general, i sobre la importància de les tendències artístiques del seu temps: impressionisme, modernisme, cubisme, pintura abstracta, expressionisme, etcètera. I, per descomptat, em vaig adonar que havien viscut, i els havien afectat profundament, la Renaixença catalana del segle XIX, la Revolució del 1868 i la Restauració, la Dictadura del general Primo de Rivera, la República, la Guerra Civil, la dictadura del general Franco i la consolidació de la monarquia

democràtica i constitucional.

Fa aproximadament un any, el projecte va adquirir consistència en el meu cap: per què no escrivia un llibre establint la relació d'aquestes quatre generacions de pintors amb la història i la cultura de Catalunya? El resultat d'aquest projecte és l'obra que presento a continuació, la qual no hauria estat mai possible sense l'ajuda de les persones següents:

Els meus col·legues historiadors Josep M. Benaül, Josep Corredor-Matheos, Plàcid Garcia-Planas i Joaquim Sala Sanahuja; Engràcia Torrella i Núria Plans, del Museu d'Art de Sabadell; Genís Ribé, del Museu d'Història de Sabadell; Miquel Molins, Tomàs Casañas i M. Assumpta Casañas Artigas, del Banc de Sabadell, i Maria Valldeperas Sucarrats, del Casal d'Europa de Sabadell.

Pel que fa als contactes personals en relació amb l'ambient de Sabadell i de la seva Acadèmia d'Art, estic molt agraït a Joan Alsina, Antoni Angle i Roca, Jesús Belloso, Jordi Bordes, Ester Conde, Albert Estrada Vilarrasa, Antoni Farrés i Francesc Ventura; també als amics meus que van conèixer Vila Arrufat personalment i molt millor que no pas jo mateix: Jordi Agudé i la seva esposa Teresa Vila-Grau —filla de Vila Arrufat—, Francesc i Eulàlia Custodio, Marta Mata i Garriga, Dolors Palet i Ibars, i Miquel Vives-Jenny.

Finalment, el meu profund agraïment a Joan Vila-Grau, a la seva esposa, Núria Delclòs, i als seus fills: en tot moment han posat a la meva disposició els arxius de la família i m'han ajudat pel que fa al vocabulari tècnic relacionat amb les arts gràfiques i els vitralls. Tanmateix, i atès que aquest llibre parla d'unes persones que són els meus amics des de fa molts anys, vull manifestar, amb tota senzillesa i rotunditat, que sóc l'únic responsable del text i dels criteris i les opinions que hi trobareu.